

Iom HaKipurim – Ziua ispășirii – cea mai sfântă zi a anului יום כיפור יום הכיפור

Iom HaKipurim, sau Iom Kipur, este una din sărbătorile majore ale Israelului date din Tora. Este o sărbătoare ținută într-un mod mai sever decât restul sărbătorilor, datorită conținutului de căință și iertare a păcatelor, prezent în toate mișturile și interdicțiile pe care le conține și, datorită cărora este percepută ca fiind sfântă în mod special.

Iom Kipur cade pe 10 Tișrei, având ca nucleu căința, iertarea și ispășirea – *tesuva*, יְסוּבָה *slicha* יְסוּבָה și *kapara* קַפָּרָה. După porunca din Tora trebuie să ne mâhnim sufletele în această zi, cuvântul folosit în cartea în limba originală, ebraică, este să ne „chinuim” sufletele יְסוּבָה יְסוּבָה יְסוּבָה. În ciuda faptului că este o zi de post aspru (mai mult de 25 de ore), nu este în nici un caz o zi de doliu, cum sunt alte posturi numite „publice”. Din contră, această zi este o

sărbătoare veselă, fiindcă, așa cum este scris și în Tora și în Talmud și în midraș, că Moșe Rabenu, după ce s-a urcat pe Muntele Sinai de 1 Elul pentru a doua oară, ca să aducă tablele, poporul a fost iertat de păcatul Vițelului de Aur și el a coborât cu al doilea rând de table tocmai de Iom Kipur. Așa a învățat poporul evreu de la Moșe căile pentru iertare și căință publice prin rugăciune și slujba în Templu. Această zi a fost stabilită încă de pe vremea când mai exista Templul, fiind concepută ca o zi specială, potrivită în mod deosebit pentru ispășire, căință și iertare.

Sursa sărbătorii

În Tora sărbătoarea apare în cărțile VaYikra/Levitic și BeMidbar/Numeri.

„Și Adonai a vorbit lui Moșe zicând, la zece ale acestei luni a șaptea este Iom HaKipurim, Ziua Ispășirii. Să vă fie o adunare sfântă și să vă mâhniți sufletele și să aduceți o jertfă prin foc pentru HAȘEM, și nici o lucrare nu veți face în ziua aceea, pentru că este o zi de ispășire ca să vă ispășească în fața lui HAȘEM al vostru ...” (VaYikra/Levitic 23:27-28).

„Și la zece ale lunii acesteia, a șaptea, veți avea o adunare sfântă și vă veți mâhni sufletele, nu veți face nici o lucrare. Veți aduce lui Adonai o ardere-de-tot de mireasmă plăcută, un vițel tânăr din cireadă, un berbec, șapte miei de un an (care) să fie fără cusur ...” (BeMidbar/Numeri 29:7-11).

În afară de asta, apare în cartea VaYikra/Levitic descris ritualul cu totul deosebit de Iom Kipur, în care momentul special era un procedeu de tragere la sorți asupra celor doi țapi ispășitori, unul jertfit și celălalt trimis la Azazel:

„Și Aharon va arunca sortii pentru cei doi țapi, un sort pentru Adonai și celălalt sort pentru Azazel ... și să vă fie o lege pentru totdeauna pentru ca să se facă ispășire pentru

fiii lui Israel de toate păcatele lor o dată pe an” (VaYikra/Levitic 16:8, 34).

Esența sărbătorii, mițvot și ritualuri

Esența sărbătorii în zilele noastre este puțin diferită de cea din primul și al doilea Templu, și anume esența de astăzi a sărbătoririi au rămas căința și ispășirea, *teșuva* תשובה și *kapara* קפירה. După sursele înțelepților, Hazal, ziua această de sărbătoare este o zi de celebrare și căutare a purității, care are darul de a purifica omul chiar și dacă el nu practică în mod special *teșuva*, căință. Putem spune că nucleul acestei zi este fraza din Mișna, tractatul Ioma 8:9: „Păcate (infracțiuni) între un om și Hakadoș Baruch Hu Iom Hakipurim le ispășește, pe când păcate (infracțiuni) între un om și prietenul lui, Iom Hakipurim nu le ispășește până nu-și va satisface prietenul”, iar după Rambam (Maimonides) în Mișne Tora „până își va împăca prietenul”.

Această zi este considerată ca fiind cea mai sfântă zi a anului, ziua în care Hakadoș Baruch Hu primește mai mult ca în orice altă zi rugăciunile noastre de iertare și de căință. Ideea de *teșuva*, căință, în această zi apare de câteva ori în Tanach, mai ales în scrierile profeților. Însă Hazal, înțelepții din perioada celui de al doilea Templu au intensificat această idee și așa această zi a devenit, încetul cu încetul, cea mai sfântă zi. Iar asta în ciuda faptului că, din punct de vedere a halacha, (legea religioasă), Șabatul este considerat mai sfânt. Noi învățăm acest lucru, printre altele, din rugăciunea „HaMelech HaKadoș,” care se adaugă în cele zece zile de *teșuva* (între Roș Hașana și Iom Kipur) la rugăciunea de Șmone Esre de Arvit LeȘabat și care spune „Și Tu ai sfințit-o (Șabatul) dintre toate zilele”, adică cea mai sfântă din toate sărbătorile. Avem și alte dovezi: pedeapsa celui care încalcă Șabatul este *schila* שילה, lapidarea, cea mai gravă pedeapsă, pe când de Iom Kipur este *caret* קצת, executare mortală sau nu, care este mai puțin gravă. Iar numărul de chemați să urce la citirea din Tora de Șabat este

de șapte, pe când de Iom Kipur este de șase. Cu toate acestea, poporul evreu a văzut întotdeauna Iom Hakipurim ca ziua cea mai sfântă a anului.

Încă un lucru foarte important de știut. Iom Hakipurim nu este în nici un caz o zi tristă, de doliu. Dimpotrivă,, această zi este o zi de sărbătoare. După cum am mai spus și la început, este ziua în care am primit al doilea rând de table ale legii. Dar această zi este mai mult de atât. Faptul că este o zi de sărbătoare ne este transmis clar în renumita frază din Mișna, tractatul Taanit 4:8 și din Talmud, același tractat 31:a: „Israel nu a avut zile bune (*iamim tovim* ימים טובים) ca 15 BeAv și Iom Hakipurim”. Nu vom vorbi aici de ce sunt aceste două date puse împreună, ci vom sublinia faptul că apare aici calitatea de „*iom tov* יום טוב” (la plural), care înseamnă sărbătoare. Să nu ne încurcăm, postul de Iom Kipur nu are nimic de a face cu postul de Tiș'a BeAv sau celelalte posturi istorice din Tora. Acesta este un post de mâhnire a sufletului, care trebuie să ne bucure și în nici un caz ceva ce are legătură cu doliul. Nu se ține nici doliu personal de Iom Kipur, ca de orice altă sărbătoare. O altă dovadă este masa de dinainte de post, numită *arucha mafsechet* ארוחה מפשעת, adică „masa de întrerupere”. De Tiș'a BeAv când este doliu avem voie să mâncăm o singură porție și și asta fără carne. Pe când această masă înainte de Iom Kipur trebuie să fie îmbelșugată, cu carne și alte bunătăți. Este scris în Talmud că cine mănâncă bine și mult, i se socotește, drept recompensă, să se considere că ar fi postit două zile, atât de ajun cât și de Iom Kipur.

Reguli, ritualuri și obiceiuri

- **Post și mâhnire.** Asta semnifică a chinui corpul pentru suflet. Scopul acestei mâhniri este „Pentru că în ziua aceasta (El) vă va accepta ispășirea, veți fi purificați. Veți fi purificați de toate păcatele voastre înaintea lui HAȘEM” (VaYikra/Levitic 16:30). Postul se ține și când Iom Kipur cade de Șabat (este singurul post

care se ține de Șabat, deci încă o dovadă că nu este de doliu). Bine înțeles că bolnavii, femeile gravide, copii mici sunt scutiți de post. Ei pot posti parțial sau după un regim special.

Interdicțiile: mâncare și băutură, pantofi din piele, spălatul, ungerea corpului cu uleiuri și creme, acte sexuale.

- **Munca** este interzisă tuturor: cetățeanul și străinul care locuiește între voi. Interdicțiile sunt ca de Șabat și nu ca de alte sărbători.
- **Îmbrăcăminte albă**. Este un obicei de a purta un fel de halat alb lung, numit în idiș „kitl”. Dacă nu, se îmbracă de obicei în haine albe.
- **Șofar**. Se suflă în șofar o singură dată la sfârșitul rugăciunii, sau la sfârșitul postului.

Despre rugăciunile de Iom Kipur vom scrie cu altă ocazie.

Ziua aceasta în Israel și în diaspora

În Israel ziua aceasta este complet diferită de toate celelalte zile ale anului. Traficul rutier este total suspendat de populație și nu prin lege. Se văd numai ambulanțe și echipaje de poliție la nevoie. Bineînțeles, inclusiv închiderea tuturor magazinelor și afacerilor, aeroporturile închise etc. Dacă sunt evenimente în străinătate (discuții la ONU sau alte organizații, evenimente sportive etc.) israelienii nu participă.

În diaspora, aceasta este singura sărbătoare care ține o zi și nu două, adică fără a doua zi de sărbătoare de *galuiot* אָלויִט. Cauza este, între altele, *pikuah nefesh* פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, adică grija de a nu fi pusă viața cuiva în pericol, sau ca nu cumva sănătatea cuiva să fie afectată de un post atât de lung.

În finalul articolului urăm tuturor cititorilor noștri un an bun și fericit și „o încheiere bună a semnăturii” ! sau, în original, „Gmar hatima tova!”

□□□□ □□□□ □□□